

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ ТРИЧІ В ТИЖДЕНЬ

Рік II.

Станиславів, п'ятниця 29 травня 1942.

Ч. 50 (91).

„Чорний день“ американської фльоти

Того дня, коли Рузвельт із нагоди т. зв. „Дня слави американської фльоти“ записував рекордне снушення 30 нових кораблів на воду, понідомила Головна Команда Німецьких Збройних Сил про свіжу важку поразку в морській флотії. Тільки-що навіло допесення з головної кватири Фюрера про потоплення німецькими підводними човнами на американських водах дальших 23 торговельних кораблів, а вже з Риму прийшла відомість, що італійський підводний човен на захід від бразилійського острова Фернадо

де Норонья вибив із складу великий американський бойовий корабель класу Меріленд. Цей корабель був саме в дорозі до Індійського океану, щоб надолужити собою й заступити ті американські бойові одиниці, що пішли під воду в морському бої на Коралевому морі. Взагалі були три кораблі американської класу Меріленд, причому два з них — за японськими звідомленнями — були потоплені вже раніше на Падіфіку. Вони всі мали приблизно по 32.500 тонн водоємності й залогі кругло по 1.400 люда.

„Ще те не вродилось
Гострєв залізо,
Щоб ним правду й волю
Самодур зарізав!“
І. ФРАНКО: „SEMPER IDEM“

Іван Франко — геній Галицької Землі

(До 20-ліття з дня смерті.)

В науці соціології було багато різних поглядів на ролі цивілізації, на рушійну силу історії. Прихильники індивідуалістичного погляду на світ, а саме вчені Леман, Паскаль, Тард та інші, вважали історію творчим шляхом героїв, вони рушійну силу історії добачали в поодиноких особах, у творчих одиницях. Видатний німецький учений Ранке вірив у те, що життя творять духові сили, що в суспільнім розвитку можна відчувати моральну енергію. Подібно Рацель, займаючись т. зв. впливами географічних моментів, підніс у велич людського духа до рівня головного чинника й робив із цього висновок, що не природа, але дух творить культуру.

турну та наукову працю тісно із своєю громадянською діяльністю. В останній, найкращій добі своєї творчости, в роках 1898 — 1908, Франко вже не є визнаємцем соціалістичної доктрини з її холодним розумом, а зате сильно підкреслював ролі вольового, волюнтаристичного чинника, долю чуття, і за найвищий свій ідеал поставив собі й українському народові Галичини тепер ідеал права нації на життя. „Цей ідеал один тільки може дати поле для повного розвитку, коли тим часом глибока й сильна вра в західно-європейські ідеали (соціальної рівності, справедливости, волі) лише заслонювала нам цей ідеал, як от у Драгоманова. Тому все, що йде поза рами нації, це або фарисейство людей, або хоробливий сентименталізм фантастів, що раді би широкими вселюдськими фразами покрити своє дивне відчуження від рідної нації“. А далі в тій же статті „Поза межами можливого“ в „Літературно-Науковому Віснику“ з 1900 р. каже Франко: „Виплоджений так званим матеріалістичним світоглядом фаталізм, який твердив, що певні соціальні, а разом з тим і політичні ідеали мусять бути досягнені самою імманентною силою розвитку продукційних відносин, без огляду на те, чи ми схочемо задля цього кивнути пальцем, чи ні, належать сьогодні до категорії таких самих забобонів, як віра у відьми, нечисте місце і фєральні дні. Ми мусимо серцем почувати свій ідеал, мусимо розумом з'ясувати собі його, мусимо вживати всіх сил і засобів, щоб наближуватися до нього, інакше він не буде існувати і ніякий містичний фаталізм не створить його нам, а розвій матеріальних відносин перший потопче й роздавить нас, як сліпа машина“.

Так само Іван Франко підкреслював, що не тільки економічні чинники, не тільки „сліпий закон“ є причиною поступу, але й моральні причини є двигунами, рушіями поступу. В статті про Остапа Терлецького писав Франко: „Сказано десь, що цивілізація виростає на могилах, як пшениця на зораним полі. Благословенні ж ті могили, бо на них виростає також віра в непропащу силу чесноти любови до людей та праці“.

Цю ж саме думку в дещо змінєній формі провів Франко в кінцевій частині своєї поеми „Мойсей“, бо тут, у ній, на смерті Мойсея виростало також завзяття народу до дальшого походу на шляху поступу. В цій поемі Єгова розкрив Мойсеєві, що головне завдання людства не лежить у тому, щоб доходити тільки до матеріального добра, бо чей же — на сдине добро складаються насправжки лише духові скаби!

Отже, той, хто дає скарби духа, той розуміє своє післанництво і своє провідництво, той стає — справжнім духовим провідником.

У житті українського народу та в його славній тисячолітній історії були світлі, величні постаті справжніх духових провідників, на міру легендарних. Багато таких духових провідників мали ми в князівській добі нашого минулого, не менше було їх за часів гетьманщини, не перевелися в нас вони й до сьогодні.

В тіснішій нашій батьківщині, в Галичині, таким духовим провідником, таким добрим генієм для нас став Іван Франко. Починаючи з першого літературного виступу в 1873 р. він несів вна пів століття провісник уперту, невсипущу, гарячкову діяльність на всіх полях духового життя, зв'язуючи свою літера-

Ірландія на поталу за охорону Мальти

В Англії знову проходить хвиля песимізму. Добачаються всюди нові небезпеки, вслід за цим родиться страх перед ними. Зокрема можна збачувати погані настрої, які зродилися в Англії по поразці большевиків на півострові Керч і по заломанні офензивни Тимощенка біля Харкова. Береться вже під увагу те, чи немає якого причинового зв'язку між німецькими операціями на Доні і японськими порушеннями на границі від сторони

Бенгалії. Підо впливом того пригноблення випливають намагання зі сторони урядових кол закрити перед публичною опінією всі оті слабости англійської імперії. Передусім стараються, щоб ніхто не довідався про те, що Черчилль є пригатований віддати Північну Ірландію Рузвельтові в нагороду за його готовість охороняти при доповіді американських бойових кораблів острів Мальту.

Збільшена активність на фронтах

На всіх фронтах воєнні операції величавно оживилися та починають набирати шораз більшого розмаху. В центрі заінтересування знаходиться тепер безперечно харківський фронт, де Тимощенко старається провести успішну офензиву. Советські маси знову заломилися і понали в оточення та роблять розшукливі нхлягання прорватись на схід. Як говоряться в останніх німецьких звідомленнях, ініціатива перейшла від большевиків до німців. Битва набирє шораз більшої сили. Наскільки вона важка, можна вичути з комунікатів ворога, який приділяє їй найбільшє значіння. В російських комунікатах підкреслюють велике виснаження большевицьких військ та поважні трудові втрати в транспорті. Німецький протипавстух із боків поставив фронт Тимощенка в дуже трудне положення.

за місяць квітень більше бомб, як за такий самий час на цілій англійській острів.

Ворожий табір поважно заволокоєний у зв'язку з новим підкріпленням для Довела в Африці, з підкріпленням фронту біля Ленінграду та середнього відтинка напроти Москви. Останній німецький успіх біля Харкова — так думє альянська преса — є невичайно важний не тільки для операцій в тім районі, але для дальших успіхів японців на бірманським фронті. Очевидно, Англія не зможе в однаковому силіо боронитись на далекосхідному сходу, аби та дальше достачати воєнного матеріалу Советам.

Держави осі виявляють дещє сильну активність на морі про що свідчать нові великі успіхи підводних човнів та велика кількість затопленої водотонажності.

Жиди в Римі на прилюдних роботах

У Римі також уживатимуть жидів для прилюдних робіт. Усі жиди обох полів у віці від 18 — 50 років навіть зголосяться найдалше до 10-го червня. За неволею грозить жидям воєнний суд. (тн.)

Скільки повзів мають Совети?

До часу своїх змовних атак, совети втратили приблизно 24.000 чоловік і вивернули воєн. Нім. ген.-квартир Табс стверджує у фаловому огляді, що першій стадії повзів мусія переходити кількакратно 10 тисяч. Німецька панцерна зброя уявляє собою тільки

частину цього ворожого стану. Все ж не вважаючи на цю малену кількісну перевагу советських повзів, завдяко цій панцерній авалі дуже важкі шкоди, хоча века суніви, що Совети все ще розпоряджають масою танків, ти-

Так зовсім проречисто й дуже ясно осудив Франко маркєвську доктрину історичного матеріалізму, а на передове місце висунув духовий первень, що творить головний чинник і рушійну силу в історії людства. Мало того, Франко допустив навіть конєчну потребу „національної виключности, односторонности, а також хвилевого вибування мілітаризму“, чим надовго випередив своїх незрячих, короткозорих сучасників та при тім виявив духову спорідненість із способом думання наступних поколінь, що прийшли йому на зміну. Цей геній Галицької Землі, з походження селянський син, як і Тарас Шевченко, вважав за перший

